

Samling af Afgørelser

Sag T-362/06

**Ballast Nedam Infra BV
mod
Europa-Kommissionen**

»Konkurrence — karteller — det nederlandske marked for vejanlægsbitumen — beslutning, der fastslår en tilsidesættelse af artikel 81 EF — bøder — bevis for overtrædelse — overtrædelsens grovhed — tilregnelser af ulovlig adfærd — ret til forsvar — fremsættelse af nye anbringender under sagens behandling — fuld prøvelsesret«

Sammendrag – Rettens dom (Sjette Afdeling) af 27. september 2012

1. *Konkurrence — administrativ procedure — klagepunktsmeddelelser — nødvendigt indhold — kommissionsbeslutning, der fastslår en overtrædelse — ikke overensstemmelse mellem beslutningen og klagepunktsmeddelelsen — manglende klar angivelse af de egenskaber, der er lagt til grund for at anklage en virksomhed — tilsidesættelse af retten til forsvar*

(Art. 81 EF og 82 EF; Rådets forordning nr. 1/2003, art. 27, stk. 1)

2. *Konkurrence — administrativ procedure — kommissionsbeslutning, der fastslår en overtrædelse — Kommissionen har bevisbyrden for en overtrædelse og dennes varighed — omfanget af bevisbyrden — graden af præcision, der kræves i Kommissionens bevisforhold — række af indicier — domstolsprøvelse — rækkevidde*

(Art. 81 EF og 82 EF; Rådets forordning nr. 1/2003, art. 2)

3. *Konkurrence — administrativ procedure — kommissionsbeslutning, der fastslår en overtrædelse, som består i indgåelsen af en konkurrencebegrænsende aftale — beslutning støttet på dokumentbeviser — manglende kommerciel interesse i den pågældende aftale for en sanktioneret virksomhed — ingen relevans*

(Art. 81, stk. 1, EF)

4. *Karteller — aftaler mellem virksomheder — bevis for overtrædelse — bedømmelsen af de forskellige bevisers bevisværdi — kriterier*

(Art. 81, stk. 1, EF)

5. *Karteller — forbud — fritagelse — pligt for virksomheden til at dokumentere anmodningens berettigelse — kommissionsbeslutning, hvorved en begæring om fritagelse afslås — begrundelsespligt — rækkevidde*

(Art. 81, stk. 3, EF)

6. *Karteller — forbud — fritagelse — anvendelsesområde — horisontale samarbejdsaftaler — købsaftaler, der har til formål at begrænse konkurrencen på priser — bedømmelse på grundlag af de principper, der er fastsat i retningslinjerne — obligatorisk hensyntagen til den konkrete indvirkning på markedet — foreligger ikke*

(Art. 81, stk. 1 og 3, EF; Kommissionens meddelelse 2001/C 3/02, punkt 18, 124 og 133)

7. *Karteller — konkurrencebegrænsning — bedømmelseskriterier — konkurrencebegrænsende formål — tilstrækkelig konstatering — konstatering, der ikke forudsætter pligt til at føre bevis for, at der foreligger ulemper for de endelige forbrugere — bedømmelse på grundlag af aftalens indhold og den økonomiske sammenhæng*

(Art. 81, stk. 1, EF)

8. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — kriterier — overtrædelsens grovhed — Kommissionens skøn — vurdering i forhold til overtrædelsens art — meget alvorlige overtrædelser — horisontal prisfastsættelsesordning og anvendelse af ulige vilkår for ydelser af samme værdi over for handelspartnere — samlet vurdering*

(Art. 81, stk. 1, EF; Rådets forordning nr. 1/2003, art. 23, stk. 2; Kommissionens meddelelse 98/C 9/03, punkt 1)

9. *Karteller — aftaler mellem virksomheder — påstået tvungen deltagelse — omstændighed, der ikke udgør en gyldig grund for en virksomhed, der ikke har gjort brug af muligheden for angivelse til de kompetente myndigheder*

(Art. 81, stk. 1, EF; Rådets forordning nr. 1/2003, art. 7)

10. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — kriterier — overtrædelsens grovhed — vurdering i forhold til overtrædelsens art — meget alvorlige overtrædelser — nødvendigt at fastslå deres virkning og deres geografiske udstrækning — foreligger ikke*

(Art. 81, stk. 1, EF; Rådets forordning nr. 1/2003, art. 23, stk. 2; Kommissionens meddelelse 98/C 9/03, punkt 1 A)

11. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — opdeling af berørte virksomheder i forskellige kategorier — betingelser — overholdelse af ligebehandlingsprincippet og proportionalitetsprincippet — hensyntagen til virksomhedernes omsætning — Kommissionens skøn*

(Art. 81, stk. 1, EF; Rådets forordning nr. 17, art. 15, stk. 2, og forordning nr. 1/2003, art. 23, stk. 2; Kommissionens meddelelse 98/C 9/03, punkt 1 A, stk. 6 og 7)

12. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — kriterier — krav om at foretage en sondring mellem de virksomheder, der er impliceret i samme overtrædelse på grundlag af deres samlede omsætning eller markedet for det pågældende produkt — foreligger ikke*

(Art. 81, stk. 1, EF; Rådets forordning nr. 17, art. 15, stk. 2, og forordning nr. 1/2003, art. 23, stk. 2; Kommissionens meddelelse 98/C 9/03, punkt 1 A, stk. 6)

13. *Retslig procedure — stævning — formkrav — kort fremstilling af søgsmålsgrundene — fremsættelse af nye anbringender under sagens behandling — hensyntagen inden for rammerne af udøvelsen af den fulde prøvelsesret — betingelser*

[Rettens procesreglement, art. 44, stk. 1, litra c), og art. 48, stk. 2]

14. *Konkurrence — bøder — størrelse — fastsættelse — Kommissionens skøn — domstolsprøvelse — Rettens fulde prøvelsesret — hensyntagen til retningslinjerne for beregning af bøder — grænser*

(Art. 81, stk. 1, EF; art. 261 TEUF; Rådets forordning nr. 1/2003, art. 31; Kommissionens meddelelse 98/C 9/03 og 2006/C 210/02)

1. Inden for rammerne af en procedure vedrørende overtrædelse af konkurrencereglerne indebærer overholdelsen af retten til forsvar, at den pågældende virksomhed under den administrative procedure gives lejlighed til at tage stilling dels til, om de fremførte faktiske forhold og andre omstændigheder faktisk foreligger, og hvilken betydning de har, dels til de dokumenter, som Kommissionen påberåber sig til støtte for, at der foreligger en overtrædelse af traktaten. På samme måde skal klagepunktsmeddelelsen, henset til dens betydning, utvetydigt henføres til en juridisk person, der vil kunne blive pålagt en bøde, og være rettet til denne. Det har også betydning, at klagepunktsmeddelelsen angiver, i hvilken egenskab en virksomhed foreholdes de påståede faktiske omstændigheder.

Kommissionens beslutning skal ikke nødvendigvis være en nøjagtig kopi af klagepunktsmeddelelsen. Retten til forsvar kan således kun findes at være blevet tilsidesat, hvis de berørte virksomheder i den endelige beslutning lægges andre overtrædelser til last, eller hvis der lægges andre faktiske omstændigheder til grund end i klagepunktsmeddelelsen. Dette er ikke tilfældet, når de påståede forskelle mellem klagepunktsmeddelelsen og den endelige beslutning ikke drejer sig om andre handlinger end dem, som de berørte virksomheder allerede har udtalt sig om, og som derfor ikke vedrører eventuelle nye klagepunkter.

Kommissionen opfylder ikke sine forpligtelser, såfremt den ikke i klagepunktsmeddelelsen anfører, i hvilken egenskab en virksomhed bliver anset for at have foretaget en overtrædelse, og virksomheden kan derfor ikke på grundlag af klagepunktsmeddelelsen forudse, at Kommissionen i den endelige beslutning vil tilregne den ansvaret for overtrædelsen med henvisning til, at virksomheden havde deltaget direkte i kartellets aktiviteter, og til dens egenskab som moderselskab, idet Kommissionen baserede sig på formodningen om, at moderselskabet faktisk har udøvet en bestemmende indflydelse på datterselskabet, hvilket det påhviler virksomheden at afkræfte. Når klagepunktsmeddelelsen ikke giver virksomheden mulighed for at få kendskab til klagepunktet om, at denne havde deltaget indirekte i kartellets aktiviteter, sætter den ikke denne virksomhed i stand til at sikre sit forsvar på en hensigtsmæssig måde under den administrative procedure.

Den omstændighed, at Kommissionen i generelle vendinger i klagepunktsmeddelelsen anfører, at den anså moderselskaberne for ansvarlige for deres datterselskabers adfærd, og at virksomheden vidste, at den var moderselskab til sit helejede datterselskab, er ikke i sig selv tilstrækkelig til at fastslå, at Kommissionen opfyldte sin forpligtelse til i klagepunktsmeddelelsen at angive, i hvilken egenskab virksomheden bliver anset for ansvarlig for de påståede omstændigheder.

(jf. præmis 22, 23 og 29-31)

2. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 44)

3. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 45 og 74)

4. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 58-60)

5. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 82)

6. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 83 og 84)

7. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 87, 88 og 90)

8. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 98-100, 102, 103 og 106)

9. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 104)

10. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 111-114)

11. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 119, 121-123 og 125)

12. Jf. afgørelsens tekst.

(jf. præmis 124)

13. Det fremgår af artikel 44, stk. 1, litra c), sammenholdt med artikel 48, stk. 2, i Rettens procesreglement, at stævningen skal indeholde en angivelse af søgsmålets genstand og en kort fremstilling af søgsmålsgrundene, og at der ikke under sagens behandling må fremsættes nye anbringender, medmindre de støttes på retlige eller faktiske omstændigheder, som er kommet frem under retsforhandlingerne.

Unionens retsinstanser kan imidlertid ved udøvelsen af den fulde prøvelsesret tage stilling til nye anbringender og argumenter, såfremt disse er relevante for Rettens prøvelse, og såfremt de ikke vedrører en anden ulovlighedsindsigelse end den, der fremgår af stævningen.

(jf. præmis 137 og 138)

14. På konkurrenceområdet er Retten hverken bundet af Kommissionens beregninger eller af dens retningslinjer, når den træffer afgørelse i henhold til sin fulde prøvelsesret, men skal foretage sin egen vurdering under hensyntagen til alle sagens omstændigheder. Udøvelsen af den fulde prøvelsesret må imidlertid ikke føre til en forskelsbehandling af de virksomheder, der har deltaget i en aftale eller en samordnet praksis i strid med traktatens artikel 85, stk. 1, i forbindelse med fastsættelsen af de bøder, der pålægges dem. Hvis Retten særligt i forhold til en virksomhed således ønsker at fravige den beregningsmetode, som Kommissionen har anvendt i forhold til alle andre virksomheder, skal den have givet en forklaring herpå.

(jf. præmis 143)